

Sistemul conturilor naționale (SCN), instrument de măsurare și analiză macroeconomică

ISAIC-MANIU ALEXANDRU

WWW.AMANIU.ASE.RO

Al.isaic-maniu@csie.ase.ro

ALEXMANIU2000@YAHOO.COM

PROGRAMĂ ANALITICĂ

An universitar : 2008/2009

Denumirea disciplinei	SISTEMUL CONTURILOR NAȚIONALE						
Codul disciplinei	010111OS211306	Numărul de credite	5	Numărul ore pe semestru / activități			
				Total	C	S	L/P
				56	28	28	
Facultatea beneficiară	Cibernetică, Statistică și Informatică Economică			Anul		II	
				Semestrul		I	
Specializarea	Cibernetică, Statistică și Informatică Economică						
Categorii formative a disciplinei: F – fundamentală, S – de specialitate, C – complementară						S	
Categorii de opționalitate a disciplinei: O – obligatorie, A – opțională, F – facultativă, S - specială						O	
Discipline anterioare	Obligatorii (condiționate)		macroeconomie , statistica II				
	Recomandate		teorie economica , statistica I				
Obiective	Cursul Sistemul Conturilor Naționale transmite viitorilor economiști noțiuni asupra problemelor privind măsurarea și analiza statistică a principalelor agregate și corelații macroeconomice, noțiuni asupra calculului și analizei indicatorilor care exprimă resursele de muncă, resursele de capital și a indicatorilor care exprimă rezultatele la nivel macroeconomic în concepția S.C.N., măsurarea inflației, statistica publică românească și integrarea europeană etc.						
Conținut (descriptori)	Agregate macroeconomice care exprimă rezultatele activității economice în Sistemul Conturilor Naționale (SCN); Indicatorii resurselor de muncă ; Indicatorii ai Avuției Naționale; Indici de prețuri folosiți în statistica economică; Compararea internațională a agregatelor macroeconomice de rezultate; Tabelul Input-Output și caracterizarea fluxurilor din economie; Indicatori financiari-monetari la nivel macroeconomic; Eficiența macroeconomică și măsurarea ei; Dezvoltarea umană și măsurarea ei în SCN ; Locul economiei naționale în economia U.E.						
Forma de evaluare (E – examen, V – verificare pe parcurs, C – colocviu)						E	
Stabilirea notei finale (procentaje)	examinare finală					70	
	evaluare teste					15	
	prezență la seminar					5	
	activitate seminarială					10	
Bibliografie	<ul style="list-style-type: none"> - Anghelache ,C., Căpanu ,I – <u>Indicatori macroeconomici</u> ,Ed Econ Buc.2003 - Anghelache,C,Isaic-Maniu Al.,Mitrut C.,Voineagu V.: <u>Sistemul Conturilor Naționale</u> ,Ed.Economica ,Bucuresti ,2007 - Colectiv– <u>Statistică teoretică și economică</u> , E.D.P. , 1996. - Căpanu,I, Wagner,P.,Mitrut,C. – <u>Sistemul Conturilor Naționale și agregatele macroeconomice</u> ,Ed.ALL,București, 1993. - Căpanu,I., Wagner,P., Secăreanu,C. – <u>Statistica macroeconomică</u> , Ed.Ec., București, 1997. - Isaic-Maniu,Al., Grădinaru,A., Voineagu,V., Mitrut,C. – <u>Statistica teoretică și economică</u> Ed.Tehnică, Chișinău, 1994. - Wagner,P., Mitrut,C. – <u>Măsurarea performanțelor macroeconomice</u> , Revista română de statistică, nr. 1/1991. *** Systeme europeen des comptes nationaux économiques integres, EUROSAT, Luxemburg, 1979. - Voineagu,V., <u>STATISTICA</u> , Edit CISION, Buc. 2002. 						
Titular (titulari)	Grad didactic, titlu, prenume, numele			Semnătura			
	Prof.dr.C.Mitrut						
	Prof.dr.V.Voineagu Prof.dr.Al.Isaic-Maniu						
Legenda: C – curs, S – seminar, L/P – lucrări practice în laborator și proiecte.							

- **Material documentar pentru pregătire:**
- 1. C.Anghelache
,Al.Isaic-Maniu,C.Mitrut,V.voineagu :
**SISTEMUL CONTURILOR
NATIONALE**,Ed.Economica ,Buc.2007
- 2. C.Anghelache s.colab.: **ANALIZA
MACROECONOMICA** ,Ed.Economica
,Buc.2007
 - **LECTIA I – pp.12-34**

Noțiuni introductive

- Resursele societății se grupează în patru categorii:
- **Resurse naturale**
- **Resurse umane**
- **Bunurile**
- **Antreprenorul**

Macroeconomia și microeconomia

- **Macroeconomia** se ocupă cu studiul comportamentului economic al unei țări, ținând seama de caracteristicile generale ale componentelor sale
- **Microeconomia** studiază comportamentul piețelor individuale sau comportamentul agenților economici individuali

Elementele specifice macroeconomiei

- **Ciclul economic**
- **Standardele generale de viață**
- **Inflația și recesiunea**
- **Șomajul**
- **Deficitele bugetare
guvernamentale**

Sistemului Conturilor Naționale (SCN) – SCURT ISTORIC

- **SCN** cuprinde un *„set coerent, consistent și integrat de conturi macroeconomice, bilanțul economiei naționale și tablouri bazate pe un set de concepte internaționale, definiții, clasificări și reguli contabile“*
- *CEE-Eurostat, EMI, Organizația de Dezvoltare și Cooperare Economică, de ONU și de Banca Mondială la elaborarea sistemului Conturilor Naționale din 1993*

. Istoricul Sistemului Conturilor Naționale

- În 1696, G. King (Anglia) elaborează primul sistem incipient de contabilitate națională
- În Franța, primele încercări de întocmire a contabilității naționale au fost făcute de Vauban,
- În 1758, Quesnay realizează circuitul economic de ansamblu al economiei naționale, și întocmește un prim tablou economic.
- Sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea marchează o stagnare a cercetării macroeconomice, situațiile economiilor naționale determinându-se tot pe baza cercetărilor fiziocraților și a economistului liberalist Adam Smith.

Originea contabilității naționale este considerată a fi în perioada interbelică

- **Liga Națiunilor a ținut, în 1928, Conferința Internațională de Statistică Economică**
- **Liga Națiunilor a publicat, în 1939, estimările venitului național**
- **În 1941, J. Meade și R. Stone încep cercetările în domeniul contabilității naționale, obținând, în 1984, Premiul Nobel pentru economie**
- **Originile SCN au la bază raportul Subcomitetului ONU publicat în 1947**
- **J. Timbergen construiește o serie de conturi integrate**

- În 1950, Oficiul de Statistică al Națiunilor Unite definea estimări pentru Statistica venitului național 1938-1948 pentru 41 de țări
- Organizația Economică Europeană a publicat în 1950 un set de conturi. Astfel, s-a pus baza sistemului standardizat al Conturilor Naționale, publicat în 1952

- **Obiectivele** acestui sistem :

1. de a prezenta un tabel standard cu informații de bază, ce descrie și analizează activitatea economică
2. de a prezenta intrările în tabele într-un sistem articulat de conturi
3. de a defini aceste intrări și de a realiza clasificarea lor

- În 1952, un grup de experți a formulat sistemul de standarde denumit „Sistemul național de conturi și tabele”.
- Raportul din 1953 a prezentat un set de șase conturi standard privind: a) producția, b) capitalurile, c) tranzacțiile externe și trei conturi pentru sectoarele de bază – d) întreprinderi, e) gospodării și instituții nonprofit, f) guvern.
- Față de raportul din 1947, conturile naționale din 1953 au ținut seama și de tranzacțiile de capital.

- În 1968, un grup de experți ai Națiunilor Unite și ai Organizației Economice pentru Cooperare și Dezvoltare (OECD) a fundamentat un nou sistem al conturilor naționale care avea la bază un proiect al lui Richard Stone.
- Experții au considerat contabilitatea națională la prețuri constante, iar distribuția s-a făcut în baza **“intrărilor – ieșirilor”** în sistem

Trăsăturile și rolul SCN – 1993

- **SCN - 1993** a perfecționat trăsăturile de bază ale vechiului sistemului 1968 privind culegerea și prelucrarea informațiilor, realizarea unor clasificări adecvate momentului, precum și realizarea unor simplificări și armonizări ale indicatorilor macroeconomici
- **SCN – 1993** cuprinde conturi separate pentru reevaluarea bunurilor ca urmare a impactului inflației.

SCN –1993 realizează următoarele:

- definește creșterea consumului final al guvernului (statului) și a instituțiilor nonprofit
- descrie precis serviciile și înregistrarea lor în conturi
- stabilește criterii de delimitare a sectorului financiar
- deschide perspectivele pentru realizarea contabilității mediului înconjurător
- face clasificarea bunurilor și a destinației acestora și pe alte căi de grupare decât cele elaborate de SCN – 1968.

SCN – 1993 presupune

- **o nouă grupare a instituțiilor**, permițând astfel aplicarea sistemului în țările dezvoltate, în curs de dezvoltare sau în țările cu economie de piață în tranziție
- De asemenea, SCN – 1993 permite contabilității macroeconomice luarea de decizii pentru dezvoltarea economiilor naționale și **definește principiile contabilității naționale care să asigure:**
 - a) identificarea regulilor contabilității (principiile de evaluare, timpul de înregistrare și gruparea informațiilor necesare);
 - b) recomandarea soluțiilor pentru tipul taxelor pe valoarea adăugată;
 - c) recomandarea soluțiilor aplicabile în cadrul sistemului ratelor de schimb;
 - d) asigurarea corelațiilor indicilor anuali care trebuie, precizând sistemul prețurilor utilizat

- **SCN – 1993 nu satisface pe deplin definițiile** utilizate în toate țările, rezervele fiind exprimate în legătură cu:
- diferențele legate de tratamentul cercetărilor și cheltuielilor efectuate ca exploatare curentă de capital;
- excluderea chiriilor pe clădirile folosite de stat și de instituțiile nonprofit;
- tratarea producției de armament drept cheltuială curentă;
- realizarea gradului de detaliere a contabilității producției din gospodării;
- necesitatea de a se face distincția între consumul final și cheltuiala de consum finală

- Din studierea SCN – 1993 se desprind **patru trăsături esențiale** pentru economia mondială :
 - A) Dă o deschidere completă economiei, arătând comportamentul economic al participanților, relațiile dintre ei, rezultatul activităților economice și resursele de care dispune economia la un moment dat
 - B) Permite elaborarea conturilor naționale astfel încât acestea să poată fi aplicate universal
 - C) Asigură flexibilitatea necesară, putând fi utilizat de toate țările
 - D) Așază în plan central contabilitatea națională, conturile naționale fiind „scheletul pentru sistemul statistic”

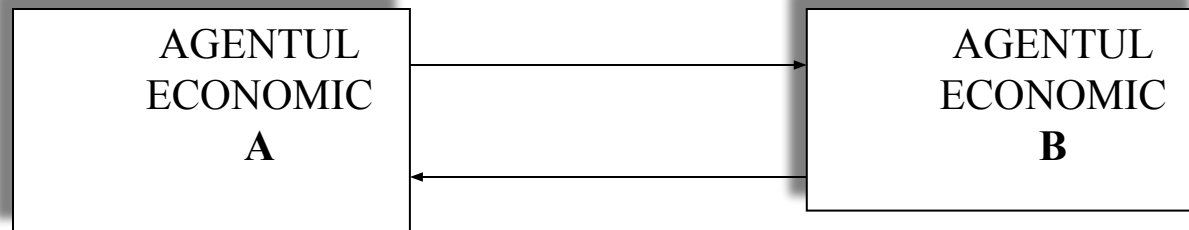
Funcțiile și obiectul de cercetare al Sistemului Conturilor Naționale

- Sistemul Conturilor Naționale îndeplinește următoarele funcții:
- Permite elaborarea politicilor macroeconomice naționale, pe baza indicatorilor rezultați în urma întocmirii conturilor naționale și a tabloului economic de ansamblu.
- Furnizează date și un sistem de norme comun mai multor parteneri.
- Asigură structurarea sistemelor de informare macroeconomică și chiar microeconomică. Introducerea la nivel microeconomic a contabilității bazate pe Standardele Internaționale de Contabilitate (IAS) impune și armonizarea Sistemului Conturilor Naționale la cerințele impuse de SCN – 1993.
- Asigură armonizarea economiei și a activității de stat.
- Descrie sistematic interdependențele macroeconomice

Principiile Sistemului Conturilor Naționale

- **Principiul partidei duble**
- Unul dintre principiile fundamentale al contabilității îl constituie principiul partidei duble, care o definește, deoarece nici un alt sistem de informare nu face apel la acest principiu. Partida dublă se poate realiza prin fluxuri și stocuri

- Ecuația partidei duble :la nivelul unui agent economic pentru informațiile de flux este de forma:
- **Cheltuieli \pm Rezultat = Venituri (pierderi),**
- la nivelul economiei naționale :
- **Utilizări + capacitate de finanțare \pm necesar finanțe = resurse**

- Dubla înregistrare derivă din dubla reprezentare și pornește de la faptul că, pe parcursul mișcării și transformărilor bunurile economice, sunt privite permanent sub dublul aspect, și anume, din punctul de vedere al destinației, pe de-o parte, și al provenienței, pe de altă parte, sau ca utilizări și resurse. Ecuația înregistrării este de forma:

- **Debit = Credit**, care înseamnă, de fapt:

- **Destinație/investire/utilizare = proveniență/finanțare/resursă**

Principiul interdependenței exercițiilor

- Normele IAS explică principiul interdependenței exercițiului astfel:
„Veniturile și cheltuielile sunt contabilizate pe măsură ce veniturile sunt sigur de realizat, iar cheltuielile, angajate și înregistrate în situațiile financiare ale exercițiului vizat”.

- Conform prevederilor IAS nr. 18, veniturile sunt recunoscute în contabilitate în momentul în care sunt îndeplinite simultan următoarele condiții:
- societatea a transferat cumpărătorului riscurile și avantajele semnificative ce decurg din proprietatea asupra bunurilor;
- societatea nu mai gestionează bunurile vândute la nivelul la care ar fi făcut-o, în mod normal, în cazul deținerii în proprietate a acestora și nici nu mai deține controlul efectiv asupra lor;
- mărimea veniturilor poate fi evaluată în mod rezonabil;
- costurile tranzacției pot fi evaluate în mod rezonabil

Principiul permanenței metodelor

- Acest principiu presupune continuarea aplicării regulilor și normelor privind evaluarea, înregistrarea în contabilitate și prezentarea elementelor patrimoniale și a rezultatelor, asigurând compatibilitatea în timp a informațiilor contabile.
- Directiva a patra europeană precizează că modurile de evaluare nu pot fi modificate de la un an la altul, iar în Normele Contabile IAS se arată că metodele contabile vor rămâne aceleași de la un exercițiu contabil la altul.
- În condițiile aplicării Standardelor Internaționale de Contabilitate și a Ordinului MF nr. 403 din 04.10.1999, modificat în anul 2001, până în anul 2006 va trece la noul sistem de contabilitate bazat pe standarde majoritatea agenților economici

Principiul necompensării

- Principiul necompensării înseamnă că elementele de activ și de pasiv trebuie să fie evaluate și înregistrate în contabilitate separat, nefiind admisă compensarea între posturile de activ și cele de pasiv ale bilanțului, precum și între veniturile și cheltuielile din contul de rezultate

Principiul entității

- La nivel microeconomic, principiul entității pornește de la ideea că orice unitate economică este separată patrimonial de alte unități economice sau de proprietarii, acționarii, asociații săi.
- Urmare a acestui principiu, bilanțul și contul de rezultate prezintă numai bunurile, drepturile și obligațiile (cheltuielile și veniturile) legate de unitatea patrimonială considerată.

Principiul cuantificării monetare

- Moneda este etalonul ce permite măsurarea și comensurarea fluxurilor și stocurilor patrimoniale.
- Și în SCN în bilanțul centralizat al economiei naționale sunt prezentate numai acele bunuri, drepturi și obligații ce sunt evaluate, comensurate la nivel național.
- În noul sistem de contabilitate propus de Standardele Internaționale de Contabilitate și de Ordinul MF 403 pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a CEE și cu Standardele Internaționale de Contabilitate se permite utilizarea, în paralel cu leul, și a monedei euro

- **Principiul costului istoric**
- Principiul costului istoric presupune înregistrarea unui element patrimonial în contabilitate în momentul intrării sale în patrimoniu la valoarea de intrare la acea dată, conformă cu documentele justificative. Costul istoric se exprimă la valoarea de intrare a bunurilor în patrimoniu sau la valoarea nominală pentru creanțe și datorii.

- Valoarea de intrare poate fi:
- Valoare de utilizare pentru bunurile ce intră în unitate ca aport la capitalul social sau pentru cele obținute cu titlu gratuit.
- Costul de achiziție pentru bunurile intrate în unitate prin cumpărare;
- Cost de producție pentru bunurile realizate de unitate în procesul de producție și cuprinde cheltuielile necesare pentru obținerea acestuia.
- Valoarea de înlocuire reprezintă valoarea necesară pentru a obține în momentul actual un bun similar cu cel considerat.
- Valoarea de realizare este valoarea la care se poate vinde acel bun

- **Pentru stocuri:**
- Valoarea realizabilă netă
- Costul stocurilor
 - **Pentru mijloace fixe și terenuri:**
 - Costul reprezintă suma plătită în numerar sau echivalentă pentru achiziționarea sau construcția unui activ.
 - Valoarea justă reprezintă suma pentru care un activ ar putea fi schimbat între părți în cadrul unei tranzacții cu prețul determinat obiectiv.
 - **Pentru investițiile financiare:**
 - Investiții clasificate ca active curente;
 - Investiții pe termen lung.
- Valorile întâlnite în standarde pentru evaluare sunt fie:
 - valoarea justă
 - valoarea de piață

- **Principiul prudenței**
- Principiul prudenței presupune neadmiterea supraevaluării elementelor de activ și subevaluarea elementelor de pasiv

- **Principiul intangibilității bilanțului de deschidere**
- La nivelul microeconomic, acest principiu presupune că datele din bilanțul de închidere (la sfârșitul exercițiului financiar) trebuie să coincidă cu datele din bilanțul de deschidere (la începutul exercițiului financiar următor).

Procedeele metodei contabilității naționale (SCN)

- Procedeele utilizate de contabilitatea națională pot fi grupate în:
- procedee comune tuturor științelor (observarea, raționamentul, comparația, clasificarea și gruparea, analiza, sinteza, documentarea, agregarea și consolidarea);
- procedee proprii contabilității (contul și bilanțul);
- procedee proprii statisticii (tabelele și mărimile agregate)

Procedee comune cu statistica

- **Observarea**
- **Ancheta statistică**
- **Raționamentul și comparația**
- **Gruparea și clasificarea**
- **Analiza și sinteza**
- **Documentarea**
- **Agregarea și consolidarea**

Procedee proprii contabilitați

- **Contul**
- **Bilanțul** :este procedeul pe baza căruia se asigură dubla reprezentare a structurilor patrimoniale, atât la nivel microeconomic, cât și la nivelul economiei naționale.